

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

16. april 2026 *

»Præjudiciel forelæggelse – samarbejde på det civil- og handelsretlige område – retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område – forordning (EU) nr. 1215/2012 – specielle kompetenceregler – artikel 8, nr. 1) – flere sagsøgte – krav, der er »så snævert forbundne«, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig – begrebet »så snævert forbundne« – begrebet »ankersagsøgte« – overtrædelse af artikel 101 TEUF – direktiv 2014/104/EU – erstatning for skader forvoldt af et kartel – begrebet virksomhed – moderselskabets og et datterselskabs ansvar – Kommissionens afgørelse – en national konkurrencemyndigheds afgørelse – skade opstået uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS)«

I de forenede sager C-672/23 og C-673/23,

angående to anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam, Nederlandene), ved afgørelser af 19. september 2023, indgået til Domstolen den 13. november 2023, i sagerne

Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain,

GCC Interconnection Authority,

Kuwait Ministry of Electricity and Water,

Oman Electricity Transmission Company SAOC

mod

Prysmian Netherlands BV,

Draka Holding BV,

Prysmian Cavi e Sistemi Srl,

Pirelli & C SpA,

Prysmian SpA,

The Goldman Sachs Group Inc.,

* Processprog: nederlandsk.

ABB BV,

ABB Holdings BV,

ABB AB,

ABB Ltd,

Nexans Nederland BV,

Nexans Cabling Solutions BV,

Nexans Participations SA,

Nexans SA,

Nexans France SAS (C-672/23),

og

Smurfit Kappa Europe BV,

Smurfit International BV,

Smurfit Kappa Italia SpA,

DS Smith Italy BV,

DS Smith plc,

DS Smith Packaging Italia SpA,

DS Smith Holding Italia SpA,

Toscana Ondulati SpA

mod

Unilever Europe BV,

Unilever Supply Chain Company AG,

Unilever Italy Holdings Srl (C-673/23),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen (refererende dommer), Domstolens vicepræsident, T. von Danwitz, som fungerende dommer i Første Afdeling, og dommerne I. Ziemele, A. Kumin og S. Gervasoni,

generaladvokat: J. Kokott,

justitssekretær: fuldmægtig A. Lamote,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 23. januar 2025,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain, GCC Interconnection Authority, Kuwait Ministry of Electricity and Water og Oman Electricity Transmission Company SAOC ved advocaat J.W. de Jong,
- Prysmian Netherlands BV, Draka Holding BV, Prysmian Cavi e Sistemi Srl og Prysmian SpA ved advokaten R.T. Bolland, J.S. Kortmann, A. van Vugt og R. Wesseling,
- Pirelli & C SpA ved advokaten P.N. Malanczuk, E. Mattioli, M.J. Schaufeli og J.P. van der Klein, samt avvocati I. Perego og M. Roberti,
- The Goldman Sachs Group Inc. ved advocate D.A.M.H.W Strik,
- ABB BV, ABB Holdings BV, ABB AB og ABB Ltd ved advokaten W. Knibbeler, M.H.J.M. Immerzeel, E. Di Pangrazio, A. Schurink og M. Sinninghe Damsté,
- Nexans Nederland BV, Nexans Cabling Solutions BV, Nexans Participations SA, Nexans SA og Nexans France SAS ved advokaten H.M. Cornelissen, A. Knigge og R. van Dijken,
- Smurfit Kappa Europe BV, Smurfit International BV og Smurfit Kappa Italia SpA ved advokaten O.W. Brouwer, E. Di Pangrazio, A. Schurink og M. Sinninghe Damsté,
- DS Smith Italy BV, DS Smith plc, DS Smith Packaging Italia SpA, DS Smith Holding Italia SpA og Toscana Ondulati SpA ved advokaten M.G. Bredenoord-Spoek, J.K. de Pree og S.J. The,
- Unilever Europe BV, Unilever Supply Chain Company AG og Unilever Italy Holdings Srl ved advokaten R.J.G. Lamberti, C.C.A. van Rest og H. J. Vanderveen,
- Europa-Kommissionen ved S. Noë, W. Wils og C. Zois, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 3. april 2025,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 8, nr. 1), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1).
- 2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem, for så vidt angår den første tvist, på den ene side Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain, GCC Interconnection Authority, Kuwait Ministry of Electricity and Water og Oman Electricity Transmission Company SAOC (herefter samlet for disse fire virksomheder »EWAGB m.fl.«) og på den anden side Prysmian Netherlands BV, Draka Holding BV, Prysmian Cavi e Sistemi Srl, Pirelli & C. Spa, Prysmian SpA, The Goldman Sachs group Inc., ABB BV, ABB Holdings BV, ABB AB, ABB Ltd., Nexans Nederland BV, Nexans Cabling Solutions BV, Nexans Participations SA, Nexans SA og Nexans France SAS (herefter samlet for disse femten selskaber »Draka m.fl.«) og, for så vidt angår den anden tvist, på den ene side Smurfit Kappa Europe BV, Smurfit International BV, Smurfit Kappa Italia SpA, DS Smith Italy BV, DS Smith plc, DS Smith Packaging Italia SpA, DS Smith Holding Italia SpA og Toscana Ondulati SpA (herefter samlet for disse otte selskaber »Smurfit Kappa m.fl.«) og på den anden side Unilever Europe BV, Unilever Supply Chain Company AG og Unilever Italy Holdings Srl (herefter samlet for disse tre virksomheder »Unilever m.fl.«) vedrørende fastlæggelsen af, hvilken ret der har stedlig kompetence til at påkende søgsmål med påstand om solidarisk hæftelse for Draka m.fl. og Smurfit Kappa m.fl. og om, at de tilpligtes at erstatte de skader, der er forvoldt ved en overtrædelse af artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992 (EFT 1994, L 1, s. 3, herefter »EØS-aftalen«).

Retsforskrifter

Forordning nr. 1215/2012

- 3 Følgende fremgår af 15., 16. og 21. betragtning til forordning nr. 1215/2012:
 - »(15) Kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium. Dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af tvistens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund. For at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt.
 - (16) Som kompetencekriterium bør sagsøgtes bopæl suppleres med alternative kriterier baseret på en sags nære tilknytning til en bestemt ret eller på hensynet til god retspleje. Kriteriet nær tilknytning bør tjene til at skabe retssikkerhed og undgå muligheden for, at sagsøgte indstævnes for en ret i en medlemsstat, som vedkommende ikke med rimelighed kunne forudse. Dette er navnlig vigtigt i tvister angående forpligtelser uden for kontrakt, der er opstået i forbindelse med krænkelser af privatlivets fred og af individets rettigheder, herunder ærekrænkelser.

[...]

- (21) Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i forskellige medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litis pendens og indbyrdes sammenhængende krav og til at afhjælpe problemer som følge af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning med hensyn til, på hvilket tidspunkt en sag anses for anlagt. Med henblik på anvendelsen af denne forordning bør dette tidspunkt defineres selvstændigt.«
- 4 Forordningens kapitel II med overskriften »Kompetence« indeholder ti afdelinger. I forordningens afdeling 1 med overskriften »Almindelige bestemmelser« er indeholdt den nævnte forordnings artikel 4-6.
- 5 Samme forordnings artikel 4, stk. 1, har følgende ordlyd:
»Med forbehold af denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«
- 6 Artikel 5, stk. 1, i forordning 1215/2012 fastsætter:
»Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i dette kapitels afdeling 2-7.«
- 7 Forordningens artikel 8, nr. 1), der er indeholdt i kapitel II, afdeling 2 med overskriften »Specielle kompetenceregler«, bestemmer:
»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan endvidere sagsøges:
1) såfremt der er flere sagsøgte, ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, forudsat at kravene er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.«
- 8 Den nævnte forordnings artikel 63, stk. 1, er sålydende:
»Selskaber og andre juridiske personer har ved anvendelsen af denne forordning bopæl det sted, hvor de har:
a) deres vedtægtsmæssige hjemsted
b) deres hovedkontor, eller
c) deres hovedvirksomhed.«

Direktiv 2014/104/EU

- 9 Følgende fremgår af første betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/104/EU af 26. november 2014 om visse regler for søgsmål i henhold til national ret angående erstatning for overtrædelser af bestemmelser i medlemsstaternes og Den Europæiske Unions konkurrenceret (EUT 2014, L 349, s. 1):

»Artikel 101 [TEUF] og 102 [TEUF] er ufravigelige retsgrundsætninger og bør anvendes effektivt overalt i Unionen for at sikre, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes.«

- 10 Dette direktivs artikel 1, der har overskriften »Genstand og anvendelsesområde«, fastsætter i stk. 2:

»Dette direktiv fastsætter bestemmelser, der koordinerer konkurrencemyndighedernes håndhævelse af konkurrencereglerne og håndhævelse af disse regler under erstatningssøgsmål ved nationale retter.«

- 11 Det nævnte direktivs artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer følgende i nr. 2), 3) og 6):

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- 2) »overtræder«: den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, der har begået overtrædelser af konkurrenceretten

- 3) »national konkurrenceret«: bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 [TEUF] og 102 [TEUF], og som anvendes på samme sag og parallelt med EU-konkurrenceretten i henhold til artikel 3, stk. 1, i [Rådets] forordning (EF) nr. 1/2003 [af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i [...] artikel [101 TEUF] og [102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1)], undtagen bestemmelser i national ret, der pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner, medmindre sådanne strafferetlige sanktioner er den måde, hvorpå de konkurrenceregler, der finder anvendelse på virksomheder, håndhæves

[...]

- 6) »skadelidte«: en person, som har lidt skade forvoldt ved en overtrædelse af konkurrenceretten.«

- 12 Samme direktivs artikel 3 med overskriften »Ret til fuld erstatning« har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at enhver fysisk eller juridisk person, som har lidt skade på grund af en overtrædelse af konkurrenceretten, kan kræve og opnå fuld erstatning for denne skade.

2. Fuld erstatning skal stille en person, som har lidt skade, som om overtrædelser af konkurrenceretten ikke var blevet begået. Den skal derfor omfatte ret til erstatning for det lidte tab og for tabt fortjeneste, samt betaling af renter.

3. Fuld erstatning i henhold til dette direktiv må ikke føre til overkompensation i form af erstatning med straffende formål eller flere eller andre skadeserstatninger.«

- 13 Artikel 9 i direktiv 2014/104, der har overskriften »Retsvirkninger af nationale afgørelser«, bestemmer:
- »1. Medlemsstaterne sikrer, at når en national konkurrencemyndighed eller appelret har truffet en endelig afgørelse om overtrædelse af konkurrenceretten, anses den for at være uomtvistelig med henblik på et erstatningssøgsmål, der er indbragt for deres nationale retter i henhold til artikel 101 [TEUF] eller 102 [TEUF] eller i henhold til national konkurrenceret.
2. Medlemsstaterne sikrer, at en endelig afgørelse som omhandlet i stk. 1, der træffes i en anden medlemsstat, efter national ret, kan forelægges for deres nationale retter, i det mindste som prima facie-bevis for, at der er sket en overtrædelse af konkurrenceretten, og, hvis det er relevant, kan vurderes sammen med andre beviser, som parterne fremlægger.
3. Denne artikel berører ikke nationale retters rettigheder og forpligtelser i henhold til artikel 267 [TEUF].«
- 14 Dette direktivs artikel 11 med overskriften »Solidarisk hæftelse« fastsætter i stk. 1:
- »Medlemsstaterne sikrer, at virksomheder, der har overtrådt konkurrenceretten ved deres fælles adfærd, hæfter solidarisk for den skade, som er forvoldt ved overtrædelsen af konkurrenceretten, dvs. at hver virksomhed er forpligtet til at opfylde det fulde krav om erstatning for skaden, og skadelidte har ret til at kræve den fulde erstatning dækket af enhver af de overtrædende virksomheder, indtil denne har fået dækket det fulde krav.«

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-672/23

- 15 Ved afgørelse C(2014) 2139 final af 2. april 2014 om en procedure efter artikel 101 [TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag AT.39610 – Elkabler) fastslog Europa-Kommissionen, at der forelå et nærmest verdensomspændende kartel på markederne for undersøiske og underjordiske elkabler, der involverede 26 juridiske personer, nemlig:
- Nexans SA og Nexans France, med hjemsted i Frankrig,
 - Prysmian SpA og Prysmian Cavi e Sistemi, med hjemsted i Italien, og dets tidligere moderselskaber, Pirelli & C og The Goldman Sachs Group,
 - J-Power Systems Corporation og dets moderselskaber i joint venture-selskabet Hitachi Metals Ltd og Sumitomo Electric Industries Ltd,
 - VISCAS Corporation og dets moderselskaber i joint venture-selskabet Furukawa Electric Co. Ltd og Fujikura Ltd,
 - ABB AB (tidligere), i hvis rettigheder er indtrådt ABB AB, med hjemsted i Sverige, og ABB Ltd, i dets egenskab af moderselskab til ABB AB, med hjemsted i Schweiz,
 - Brugg Kabel AG og Kabelwerke Brugg AG Holding,

- Silec Cable SAS, dets nuværende moderselskab, General Cable Corporation, og dets tidligere moderselskab, Safran SA,
 - EXSYM Corporation og dets moderselskaber i joint venture-selskabet SWCC Showa Holdings Co. Ltd og Mitsubishi Cable Industries Ltd.,
 - LS Cable & System Ltd,
 - Taihan Electric Wire Co. Ltd og
 - nkt cables GmbH og NKT Holding A/S.
- 16 Kommissionen fandt, at disse selskaber i perioden fra den 18. februar 1999 til den 29. januar 2009 havde deltaget i et netværk af multilaterale og bilaterale møder og havde haft kontakt med henblik på at opdele markederne og kunderne for jord- og undervandselkabelprojekter mellem sig i specifikke områder. Det var Kommissionens vurdering, at denne hemmelige praksis udgjorde en vedvarende overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53.
- 17 Electricity & Water Authority of the Government of Bahrain, Kuwait Ministry of Electricity and Water og Oman Electricity Transmission Company er offentlige virksomheder, der har til opgave at udvikle, drive og vedligeholde højspændingsnet i henholdsvis Bahrain, Kuwait og Oman. GCC Interconnection Authority ejer og driver en sammenkoblingsinfrastruktur, der forbinder de nationale elnet i de stater, der er parter i Samarbejdsrådet for Golfstaterne, dvs. De Forenede Arabiske Emirater, Kongeriget Bahrain, Kongeriget Saudi-Arabien, Sultanatet Oman, Staten Qatar og Staten Kuwait.
- 18 EWAGB m.fl. anlagde et anerkendelsessøgsmål ved rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam, Nederlandene) med påstand dels om, at det blev fastslået, at Draka m.fl. hæftede solidarisk over for dem som følge af deres deltagelse i det omhandlede kartel, dels om, at disse selskaber blev pålagt solidarisk at betale en erstatning, hvis størrelse skulle fastsættes senere, med henblik på at erstatte den skade, som de mente at have lidt uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) som følge af dette kartel.
- 19 Dette anerkendelsessøgsmål var anlagt mod flere sagsøgte i hovedsagen, der tilhører Prysmian Cavi e Sistemi-koncernen, ABB AB (tidligere) og Nexans. Nogle er etableret i Nederlandene, men uden for den retskreds, hvori rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) er beliggende, mens andre er beliggende uden for Nederlandene. Alle udgør direkte eller indirekte datterselskaber, der ejes 100% af de virksomheder, som Kommissionen havde besluttet at tilregne deltagelse i det pågældende kartel. Kommissionen fastslog i sin afgørelse, at Prysmian Cavi e Sistemi, ABB AB (tidligere) og Nexans France deltog i kartellet, og fastslog, at Prysmian, Pirelli & C, The Goldman Sachs Group, ABB Ltd og Nexans i deres egenskab af (indirekte) moderselskaber for de nævnte karteldeltagere var ansvarlige i opadstigende linje. Nexans Participations samt Prysmian Netherlands, Draka Holding, ABB BV, ABB Holdings, Nexans Nederland og Nexans Cabling Solutions, der er selskaber med hjemsted i Nederlandene, var ikke adressater for den nævnte afgørelse. Disse sagsøgte selskaber, stiftet efter nederlandsk ret, er alle datterselskaber, der ejes direkte eller indirekte med 100% af henholdsvis Prysmian Cavi e Sistemi, ABB Ltd og Nexans.

- 20 Draka Holding, der har hjemsted i Amsterdam, er det eneste sagsøgte selskab, der har hjemsted i retskredsen for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam), og udgør derfor den sagsøgte, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt (herefter »den ankersagsøgte«). Dette selskab er et datterselskab af Prysmian Cavi e Sistemi, som ligeledes ejer hele kapitalen i Prysmian Netherlands. Hverken Draka Holding eller de øvrige sagsøgte selskaber med hjemsted i Nederlandene var adressater for Kommissionens afgørelse af 2. april 2014.
- 21 Ved en deklaratorisk dom fastslog rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam), at den på grundlag af artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 havde kompetence til at påkende de søgsmål, der var anlagt mod alle de sagsøgte selskaber med hjemsted i Nederlandene. Den erklærede derimod at savne kompetence til at påkende søgsmålene anlagt mod de sagsøgte selskaber med hjemsted uden for Nederlandene, idet den fandt, at der hverken kunne udledes nogen international kompetence af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 eller af noget andet retsgrundlag. Den fandt nemlig, at der ikke var en tilstrækkeligt snæver forbindelse mellem de søgsmål, der var anlagt mod selskaber med hjemsted i Nederlandene, og dem, der var anlagt mod selskaber med hjemsted uden for Nederlandene, til at begrunde, at de alle blev påkendt af den samme ret med henblik på at undgå uforenelige retsafgørelser.
- 22 EWAGB m.fl. har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam, Nederlandene), som er den forelæggende ret i nærværende sag.
- 23 Den forelæggende ret har anført, at de sagsøgte selskaber, der har hjemsted i Nederlandene, ikke har anfægtet afgørelsen fra rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam), der anerkender denne rets interne stedlige kompetence til at påkende søgsmålet ikke blot i forhold til Draka Holding, der har hjemsted inden for denne rets retskreds, men ligeledes i forhold til alle de nævnte selskaber, der har hjemsted i Nederlandene, men uden for dennes retskreds. Den forelæggende ret har således præciseret, at afgørelser om intern stedlig kompetence i henhold til de nationale processuelle regler ikke kan appelleres, og at den følgelig er forpligtet til at lægge til grund, at rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) har en intern stedlig kompetence i forhold til alle de sagsøgte selskaber med hjemsted i Nederlandene.
- 24 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt der er en tilstrækkeligt snæver forbindelse som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 mellem på den ene side det søgsmål, der er anlagt mod Draka Holding eller andre sagsøgte selskaber med hjemsted i Nederlandene, og på den anden side de søgsmål, der er anlagt mod de sagsøgte selskaber med hjemsted uden for Nederlandene.
- 25 På denne baggrund har Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) a) Foreligger der en snæver forbindelse som omhandlet i [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] mellem
- i) på den ene side et søgsmål mod en [ankersagsøgt], der ikke er adressat for en kartelaftagelse fra Kommissionen, men som en enhed, hvorom det hævdes, at den hører til en virksomhed i henhold til EU-konkurrenceretten (herefter »virksomhed«), pålægges top-down-hæftelsen for en fastslået overtrædelse af det EU-retlige kartelforbud, og
 - ii) på den anden side et søgsmål mod

- en medsagsøgt, som er adressat for denne afgørelse, og/eller
- en medsagsøgt, som ikke er adressat for afgørelsen, og hvorom det hævdes, at den pågældende som en retlig enhed hører til en virksomhed, som ved afgørelsen er blevet holdt ansvarlig i offentligt-retlig henseende for overtrædelsen af det EU-retlige kartelforbud?

Gør det i denne forbindelse en forskel

1. om den [ankersagsøgte], der er blevet pålagt top-down-hæftelsen, i kartelperioden blot ejede og forvaltede aktier
 2. såfremt [det fjerde spørgsmål, litra a),] besvares bekræftende – om den [ankersagsøgte], der er blevet pålagt top-down-hæftelsen, deltog i fremstillingen, distributionen, salget og/eller leveringen af kartelomfattede produkter og/eller i leveringen af kartelomfattede tjenesteydelser
 3. om den medsagsøgte, der er adressat for afgørelsen, i denne afgørelse kvalificeres som
 - i) en faktisk deltager i kartellet i den forstand, at vedkommende faktisk deltog i den eller de aftaler, der overtrådte konkurrencereglerne, og/eller i den samordnede praksis, eller
 - ii) en retlig enhed, der hører til den virksomhed, som er blevet holdt ansvarlig i offentligt-retlig henseende for overtrædelsen af det EU-retlige kartelforbud
 4. om den medsagsøgte, der ikke er adressat for afgørelsen, faktisk har fremstillet, distribueret, solgt og/eller leveret kartelomfattede produkter og/eller faktisk har leveret kartelomfattede tjenesteydelser
 5. om den [ankersagsøgte] og den medsagsøgte hører til den samme virksomhed eller ikke
 6. om sagsøgerne direkte eller indirekte har købt produkter af den [ankersagsøgte] og/eller direkte eller indirekte har gjort brug af dennes tjenesteydelser?
- b) Har det betydning for besvarelsen af [det første spørgsmål, litra a)], om det kan forudses eller ikke, at den pågældende medsagsøgte vil blive sagsøgt ved den ret, der er kompetent med hensyn til den [ankersagsøgte]? Er denne forudsigelighed i så fald et separat kriterium ved anvendelsen af [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012]? Foreligger der principielt en sådan forudsigelighed, henset til [dom af 6. oktober 2021, Sumal] (C-882/19, EU:C:2021:800)? I hvilket omfang kan det på baggrund af de i [det første spørgsmål, litra a)] nævnte omstændigheder [nr. 1-6] i den foreliggende sag forudses, at den medsagsøgte vil blive sagsøgt ved den ret, der er kompetent med hensyn til den [ankersagsøgte]?
- 2) Skal der ved fastlæggelsen af kompetencen også tages hensyn til, om søgsmålet mod den [ankersagsøgte] eventuelt vil blive taget til følge? Er det i så fald tilstrækkeligt ved denne bedømmelse, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at søgsmålet vil blive taget til følge?
 - 3)
 - a) Omfatter den EU-retlige ret til erstatning, som enhver har ret til på grund af en konstateret overtrædelse af det EU-retlige kartelforbud, retten til at gøre en skade gældende, som er opstået uden for EØS?
 - b) Skal eller kan den i konkurrenceretten anerkendte formodning for, at moderselskaberne (som er blevet pålagt bøder) udøver bestemmende indflydelse på datterselskabernes økonomiske aktivitet (»Akzo-formodningen«), anvendes i (civilretlige) sager om skader som følge af et kartel?
 - c) Opfylder et mellemholdingselskab, som udelukkende forvalter og ejer aktier, det andet Sumal-kriterium (udøvelse af en økonomisk aktivitet, der har en konkret forbindelse med genstanden for den overtrædelse, som moderselskabet er blevet holdt ansvarlig for)?

- 4) a) Kan forskellige sagsøgte med hjemsted i samme medlemsstat i forbindelse med anvendelsen af [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] være [ankersagsøgte] (sammen)?
- b) Fastlægger [...] artikel 8, nr. 1) [i forordning nr. 1215/2012] den stedligt kompetente ret direkte og umiddelbart under tilsidesættelse af national lovgivning?
- c) Såfremt [det fjerde spørgsmål, litra a)] besvares benægtende – således at kun én sagsøgt kan være [ankersagsøgt] – og [det fjerde spørgsmål, litra b)] besvares bekræftende – således at [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] fastlægger den stedligt kompetente ret umiddelbart under tilsidesættelse af national lovgivning: Er der ved anvendelsen af [denne bestemmelse] mulighed for en intern hjemvisning til retten på stedet for den sagsøgtes hjemsted i den samme medlemsstat?»

Sag C-673/23

- 26 Den 17. juli 2019 vedtog Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (myndighed til sikring af overholdelsen af konkurrence- og markedsreglerne, Italien) (herefter »den italienske konkurrencemyndighed«) en afgørelse, hvorved den fastslog, at flere virksomheder, herunder Smurfit Kappa Italia og Toscana Ondulati, havde begået to særskilte overtrædelser af artikel 101 TEUF samt af den italienske konkurrencelovs artikel 15 og 31.
- 27 Ved denne afgørelse fastslog den italienske konkurrencemyndighed for det første, at disse virksomheder mellem den 2. februar 2004 og den 30. marts 2017 havde deltaget i et kartel på det italienske marked for bølgepap med henblik på at påvirke salgspriserne for dette produkt og tilskynde andre virksomheder til at deltage i dette kartel. Den italienske konkurrencemyndighed fandt for det andet, at de største producenter af papemballage mellem den 7. september 2005 og den 30. marts 2017 havde deltaget i et kartel vedrørende emballagematerialer med det formål at fordreje konkurrencen på det italienske marked for papemballage. Den italienske konkurrencemyndighed anførte ligeledes, at dette andet kartel havde en støttefunktion i forhold til kartellet vedrørende bølgepap.
- 28 Smurfit Kappa Italia med hjemsted i Milano (Italien), DS Smith Holding Italia med hjemsted i Vimercate (Italien) og Toscana Ondulati med hjemsted i Capannori (Italien) var adressater for den nævnte afgørelse, hvoraf det fremgår, at Smurfit Kappa Italia og Toscana Ondulati deltog i kartellet. DS Smith Holding Italia blev ligeledes anset for at hæfte i opadstigende linje for dette kartel som indirekte moderselskab. De øvrige sagsøgende selskaber i hovedsagen, som er en del af Smurfit Kappa Italia-koncernen og Toscana Ondulati-koncernen, var derimod ikke adressater for afgørelsen.
- 29 Unilever m.fl., som er en del af Unilever-koncernen, købte i overtrædelsesperioderne af karteldeltagende selskaber råvarer og emballagematerialer samt bølgepapemballage til Unilevers europæiske produktionsanlæg. Unilever m.fl. var af den opfattelse, at selskabet havde lidt skade som følge af forhøjelsen af priserne på de produkter, der blev købt hos de selskaber, der deltog i kartellet, samt opretholdelsen af et kunstigt højt prisniveau (»umbrella pricing«) og kartellets restvirkninger på markedet.
- 30 De anlagde derfor et anerkendelsessøgsmål ved rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) med påstand om, at det blev fastslået, at Smurfit Kappa m.fl. hæftede solidarisk over for dem som følge af deres deltagelse i det omhandlede kartel. Unilever m.fl. nedlagde ligeledes

påstand om, at disse selskaber blev tilpligtet solidarisk at betale en erstatning, hvis størrelse skulle fastsættes senere, med henblik på at erstatte det tab, som de mente at have lidt som følge af dette kartel.

- 31 Smurfit Kappa International er den eneste sagsøgte med hjemsted i retskredsen for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) og anses for at være den ankersagsøgte. Dette selskab var ikke adressat for afgørelsen af 17. juli 2019 truffet af den italienske konkurrencemyndighed. Der er tale om et mellemliggende holdingselskab, der er datterselskab af Smurfit Kappa Group, som er et selskab med hjemsted i Irland, der ikke er berørt af hovedsagen, og Smurfit Kappa Europes moderselskab. Sidstnævnte ejer hele selskabskapitalen i Smurfit Kappa Italia, der er et af de selskaber, der var adressat for afgørelsen af 17. juli 2019 truffet af den italienske konkurrencemyndighed.
- 32 Ved en deklaratorisk dom fastslog rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam), at den havde stedlig kompetence på både nationalt og internationalt plan til at påkende søgsmål anlagt mod selskaber med hjemsted i Nederlandene, men også søgsmål anlagt mod selskaber med hjemsted uden for Nederlandene.
- 33 Den forelæggende ret fandt nemlig for det første, at den havde kompetence til at træffe afgørelse i søgsmålet anlagt mod Smurfit International, der er det eneste sagsøgte selskab i den ved denne ret anlagte sag med hjemsted i Amsterdam (Nederlandene) og dermed inden for dens retskreds, men også i søgsmål anlagt mod samtlige selskaber med hjemsted i Nederlandene, med den begrundelse, at der mellem disse søgsmål er en indbyrdes sammenhæng, der begrundet en fælles behandling af effektivitetshensyn. For det andet fandt den, at der var en tilstrækkeligt snæver forbindelse mellem de søgsmål, der var anlagt mod alle selskaber med hjemsted i Nederlandene, og dem, der var anlagt mod selskaber med hjemsted uden for Nederlandene, hvilket begrundede, at dommen blev afsagt af den samme ret med henblik på at undgå uforenelige retsafgørelser.
- 34 Smurfit Kappa m.fl. har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam), som er den forelæggende ret i nærværende sag.
- 35 Den forelæggende ret har anført, at selskaberne med hjemsted i Nederlandene ikke i første instans anfægtede kompetencen for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam), og at retsafgørelser, der træffes på området for intern stedlig kompetence, i overensstemmelse med de nationale processuelle regler ikke kan appelleres til den forelæggende ret. Den forelæggende ret har redegjort for, at den derfor er forpligtet til at lægge til grund, at rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) har en intern stedlig kompetence til ikke blot at påkende det søgsmål, der er anlagt mod Smurfit International – som i det foreliggende tilfælde er det eneste selskab med hjemsted i den pågældende rets retskreds, og som, selv om den ikke er adressat for afgørelsen truffet af den italienske konkurrencemyndighed, bliver ankersagsøgte på grundlag af sit hjemsted – men også for så vidt angår de søgsmål, der er anlagt ved denne ret mod alle de sagsøgte selskaber med hjemsted i Nederlandene.
- 36 Den forelæggende ret er derimod i tvivl om den nævnte rets internationale kompetence i søgsmål anlagt mod selskaber med hjemsted uden for Nederlandene. Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om der er en tilstrækkeligt snæver forbindelse som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 mellem på den ene side søgsmålet mod Smurfit International og/eller de øvrige selskaber med hjemsted i Nederlandene og på den anden side søgsmålene anlagt mod selskaber med hjemsted uden for Nederlandene.

37 På denne baggrund har Gerechtshof Amsterdam (appeldomstolen i Amsterdam) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) a) Foreligger der en snæver forbindelse som omhandlet i [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] mellem
- i) på den ene side et søgsmål mod en [ankersagsøgt], der ikke er adressat for en kartelafgørelse fra en national konkurrencemyndighed, men som en enhed, hvormed det hævdes, at den hører til en virksomhed i henhold til EU-konkurrenceretten (herefter »virksomhed«), pålægges down-top-hæftelsen for en fastslået overtrædelse af det EU-retlige kartelforbud, og
 - ii) på den anden side et søgsmål mod
 - en medsagsøgt, som er adressat for denne afgørelse, og/eller
 - en medsagsøgt, som ikke er adressat for afgørelsen, og hvormed det hævdes, at den pågældende som en retlig enhed hører til en virksomhed, som ved afgørelsen er blevet holdt ansvarlig i offentligt-retlig henseende for overtrædelsen af det EU-retlige kartelforbud?

Gør det i denne forbindelse en forskel

1. om den [ankersagsøgte], der er blevet pålagt down-top-hæftelsen, i kartelperioden blot ejede og forvaltede aktier
 2. såfremt [det fjerde spørgsmål, litra a),] besvares bekræftende – om den [ankersagsøgte], der er blevet pålagt down-top-hæftelsen, deltog i fremstillingen, distributionen, salget og/eller leveringen af kartelomfattede produkter og/eller i leveringen af kartelomfattede tjenesteydelser
 3. om den [ankersagsøgte] er hjemmehørende eller ikke i den medlemsstat, hvor den nationale konkurrencemyndighed (kun) har fastslået en overtrædelse af det EU-retlige kartelforbud på det nationale marked
 4. om den medsagsøgte, der er adressat for afgørelsen, i denne afgørelse kvalificeres som
 - i) en faktisk deltager i kartellet i den forstand, at vedkommende faktisk deltog i den eller de aftaler, der overtrådte konkurrencereglerne, og/eller i den samordnede praksis, eller
 - ii) en retlig enhed, der hører til den virksomhed, som er blevet holdt ansvarlig i offentligt-retlig henseende for overtrædelsen af det EU-retlige kartelforbud
 5. om den medsagsøgte, der ikke er adressat for afgørelsen, faktisk har fremstillet, distribueret, solgt og/eller leveret kartelomfattede produkter og/eller faktisk har leveret kartelomfattede tjenesteydelser
 6. om den [ankersagsøgte] og den medsagsøgte hører til den samme virksomhed eller ikke
 7. om sagsøgerne direkte eller indirekte har købt produkter af den [ankersagsøgte] og/eller direkte eller indirekte har gjort brug af dennes tjenesteydelser?
- b) Har det betydning for besvarelsen af [det første spørgsmål, litra a)], om det kan forudses eller ikke, at den pågældende medsagsøgte vil blive sagsøgt ved den ret, der er kompetent med hensyn til den [ankersagsøgte]? Er denne forudsigelighed i så fald et separat kriterium ved anvendelsen af [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012]? Foreligger der principielt en sådan forudsigelighed, henset til [dom af 6. oktober 2021, Sumal] (C-882/19, EU:C:2021:800)? I hvilket omfang kan det på baggrund af de i [det første spørgsmål, litra a)] nævnte omstændigheder [nr. 1-7] i den foreliggende sag forudses, at den medsagsøgte vil blive sagsøgt ved den ret, der er kompetent med hensyn til den [ankersagsøgte]?

- 2) Skal der ved fastlæggelsen af kompetencen også tages hensyn til, om søgsmålet mod den [ankersagsøgte] eventuelt vil blive taget til følge? Er det i så fald tilstrækkeligt ved denne bedømmelse, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at søgsmålet vil blive taget til følge?
- 3) Skal eller kan den i konkurrenceretten anerkendte formodning for, at moderselskaberne (som er blevet pålagt bøder) udøver bestemmende indflydelse på datterselskabernes økonomiske aktivitet (»Akzo-formodningen«), anvendes i (civilretlige) sager om skader som følge af et kartel?
- 4) a) Kan forskellige sagsøgte med hjemsted i samme medlemsstat i forbindelse med anvendelsen af [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] være [ankersagsøgte] (sammen)?
b) Fastlægger [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] den stedligt kompetente ret direkte og umiddelbart under tilsidesættelse af national lovgivning?
c) Såfremt [det fjerde spørgsmål, litra a)] besvares benægtende – således at kun én sagsøgt kan være [ankersagsøgt] – og [det fjerde spørgsmål, litra b)] besvares bekræftende – således at [...] artikel 8, nr. 1), [i forordning nr. 1215/2012] fastlægger den stedligt kompetente ret umiddelbart under tilsidesættelse af national lovgivning: Er der ved anvendelsen af [denne bestemmelse] mulighed for en intern hjemvisning til retten på stedet for den sagsøgtes hjemsted i den samme medlemsstat?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

- 38 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 18. januar 2024 er sag C-672/23 og sag C-673/23 i henhold til artikel 54 i Domstolens procesreglement blevet forenet med henblik på retsforhandlingernes mundtlige del og den afgørelse, hvorved sagens behandling afsluttes.

Om de præjudicielle spørgsmål

De første spørgsmål, litra a)

- 39 Indledningsvis bemærkes, at det af fast retspraksis fremgår, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer denne at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen efter omstændighederne at omformulere de spørgsmål, den forelægges (dom af 15.7.2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, præmis 31).
- 40 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelserne, at den forelæggende ret med det første spørgsmål, litra a), i sag C-672/23 og sag C-673/23, der i det væsentlige er affattet på samme måde, ønsker oplyst, om visse af de særlige omstændigheder i disse sager kan være kendetegnende for, at der, henset til artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, foreligger en tilstrækkeligt snæver forbindelse mellem på den ene side et søgsmål anlagt mod en ankersagsøgt, som ikke er adressat for en afgørelse truffet af den omhandlede nationale konkurrencemyndighed eller EU-konkurrencemyndighed, men som i sin egenskab af enhed, hvorom det hævdes, at denne tilhører den virksomhed, som i afgørelsen anses for at være ansvarlig for overtrædelsen af EU-konkurrenceretten, ligeledes holdes ansvarlig i opadstigende eller nedadgående linje for den konstaterede overtrædelse, og på den anden side de søgsmål, der er anlagt mod medsagsøgte,

uanset om de er adressater for denne afgørelse eller ej, hvilken forbindelse kan begrunde, at rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) har international kompetence til at påkende sagerne.

- 41 Den forelæggende ret ønsker navnlig oplyst, om det er relevant for vurderingen af, om der består en sådan forbindelse, at der foreligger omstændigheder såsom for det første den ankersagsøgtes blotte besiddelse og forvaltning af aktier, for det andet dennes eventuelle involvering i fremstilling, distribution, salg og/eller levering af de kartelomfattede varer eller tjenesteydelser, for det tredje den omstændighed, om denne ankersagsøgte har hjemsted i den medlemsstat, hvor overtrædelsen af konkurrenceretten er blevet konstateret, for det fjerde kvalificeringen af den medsagsøgte, der er adressat for den omhandlede afgørelse som reel deltager i overtrædelsen eller som en del af den virksomhed, der holdes ansvarlig herfor, for det femte den omstændighed, at den medsagsøgte, der ikke er adressat, faktisk har fremstillet, distribueret, solgt og/eller leveret de kartelomfattede varer eller tjenesteydelser, for det sjette den omstændighed, at den ankersagsøgte og medsagsøgte tilhører den samme virksomhed, og for det syvende den omstændighed, at sagsøgerne direkte eller indirekte har købt eller modtaget varer eller tjenesteydelser fra den ankersagsøgte og/eller medsagsøgte eller har fået leveret dem.
- 42 Under disse omstændigheder skal det lægges til grund, at den forelæggende ret med de første spørgsmål, litra a), nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at på den ene side et søgsmål, som er anlagt mod en ankersagsøgt, der ikke er blevet holdt ansvarlig for en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, som Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, og på den anden side søgsmål anlagt mod selskaber, med hensyn til hvilke der foreligger tungtvejende indicier for, at de tilhører virksomheder som omhandlet i EU-konkurrenceretten, som denne overtrædelse er blevet tilregnet, kan være »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse.
- 43 Indledningsvis bemærkes, at for så vidt som forordning nr. 1215/2012 har ophævet og erstattet Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1), som selv erstattede Bruxelleskonventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 17), som ændret ved de efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention, gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af disse sidstnævnte retsinstrumenters bestemmelser ligeledes for forordning nr. 1215/2012, når disse bestemmelser kan »sidestilles« med hinanden (dom af 15.7.2021, Volvo m.fl., C-30/20, EU:C:2021:604, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Dette er tilfældet for dels artikel 6, nr. 1), i forordning nr. 44/2001, dels artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, der i det væsentlige har samme ordlyd, således at disse bestemmelser kan kvalificeres som »sidestillede« som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms foregående præmis (jf. i denne retning dom af 15.7.2021, Volvo m.fl., C-30/20, EU:C:2021:604, præmis 29, og af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 24).
- 45 I medfør af artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat. Forordningens artikel 63, stk. 1, bestemmer, at ved anvendelsen af denne forordning har selskaber og andre juridiske personer bopæl det sted, hvor de har deres vedtægtsmæssige hjemsted, deres hovedkontor eller

deres hovedvirksomhed. Denne regel om kompetence for retterne i den medlemsstat, hvor sagsøgte har bopæl, er imidlertid foreskrevet i den nævnte artikel 4, stk. 1, »med forbehold af« forordningens øvrige bestemmelser. Mens denne kompetenceregulering i overensstemmelse med 15. betragtning til denne forordning udgør en hovedregel, fastsætter forordningen nemlig en række undtagelser (jf. i denne retning dom af 25.2.2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, præmis 29 og 30). Blandt disse fastsætter den nævnte forordnings artikel 8 undtagelser fra denne hovedregel for så vidt angår indbyrdes sammenhængende krav.

- 46 I denne henseende bestemmer artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, at en person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges, såfremt der er flere sagsøgte, ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, forudsat at kravene er »så snævert forbundne«, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.
- 47 Ifølge fast retspraksis skal bestemmelserne i denne forordning fortolkes selvstændigt ud fra forordningens mål og opbygning (jf. i denne retning dom af 8.6.2023, BNP Paribas, C-567/21, EU:T:2023:452, præmis 43).
- 48 Den specielle kompetenceregulering i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 har, således som det fremgår af 16. og 21. betragtning hertil, til formål at fremme god retspleje, at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig (jf. i denne retning dom af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).
- 49 Denne specielle kompetenceregulering, som afviger fra det i artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 fastsatte princip, hvorefter det er retterne i den stat, hvor sagsøgte har sin bopæl, der har kompetence, skal fortolkes strengt og kan ikke føre til en fortolkning, der rækker ud over de tilfælde, som forordningen udtrykkeligt har for øje (dom af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 50 I forhold til anvendelsen af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal det efterprøves, om der foreligger en sådan indbyrdes sammenhæng mellem de forskellige krav, som én og samme sagsøger gør gældende mod forskellige sagsøgte, at det er ønskeligt at påkende dem samtidig for at undgå, at der træffes uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at sagerne påkendes hver for sig. Spørgsmålet om, hvorvidt der består en sådan sammenhæng, skal vurderes på grundlag af samtlige omstændigheder i den konkrete sag, herunder risikoen for, at der træffes uforenelige retsafgørelser.
- 51 For at retsafgørelser i denne forbindelse kan anses for uforenelige, er det ikke tilstrækkeligt, at de medfører divergerende løsninger, men at en sådan divergens ydermere foreligger i forhold til samme retlige og faktiske situation (dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 Domstolen har imidlertid fastslået, at reglen i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 ikke kan fortolkes således, at den kan gøre det muligt for en sagsøger at anlægge sag mod flere sagsøgte alene med det formål at unddrage en af disse sagsøgte værnetinget i vedkommendes bopælsstat og dermed omgå kompetencereglen i denne bestemmelse ved kunstigt at skabe eller opretholde betingelserne for anvendelse af den nævnte bestemmelse (dom af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).

- 53 Det tilkommer derfor den forelæggende ret at bedømme, hvorvidt den samme retlige og faktiske situation består, under hensyntagen til alle forhold, der er relevante for den sag, der er indbragt for den, for så vidt angår krav rettet mod de forskellige sagsøgte i hovedsagerne i første instans, og at sikre, at søgsmålet, der er rettet mod den ene medsagsøgte, hvis bopæl begrunder, at den ret, ved hvilken sagen er anlagt, har kompetence, ikke har til formål kunstigt at opfylde betingelserne for anvendelse af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 (jf. i denne retning dom af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 42 og 45).
- 54 Ud fra dette synspunkt skal det i første række bemærkes, at betingelsen om, at der skal foreligge den samme faktiske og retlige situation, bl.a. er opfyldt, når flere virksomheder, der har deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, hvilken overtrædelse er fastslået i en afgørelse truffet af Kommissionen, sagsøges for deres deltagelse i denne overtrædelse, selv hvis deres deltagelse i gennemførelsen heraf er foregået på forskellig måde for så vidt angår de omhandlede perioder eller geografiske områder (jf. i denne retning dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 21).
- 55 Domstolen har ligeledes udtalt, at den omstændighed, at moderselskabets og dets datterselskabs solidariske ansvar for overtrædelse af EU-konkurrencereglerne ikke er blevet fastslået i en endelig afgørelse fra Kommissionen, ikke er til hinder for anvendelsen af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 på sådanne krav (jf. i denne retning dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 30).
- 56 Domstolen har således fastslået, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 også finder anvendelse i tilfælde af krav fremsat både over for et moderselskab og over for dets datterselskab, med hvilket førstnævnte selskab udgør en økonomisk enhed, og baseret på sidstnævntes deltagelse i en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, som er fastslået i en afgørelse fra en national konkurrencemyndighed (jf. i denne retning dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 33).
- 57 I anden række bemærkes, at det ligeledes fremgår af fast retspraksis, at når det er godtgjort, at et moderselskab og dets datterselskab er en del af samme økonomiske enhed, og de derfor udgør én virksomhed som omhandlet i EU-konkurrencereglerne, er det selve det forhold, at der foreligger denne økonomiske enhed, som har begået overtrædelsen, som afgør ansvaret for begge selskaber, der udgør virksomheden, for virksomhedens konkurrencebegrænsende adfærd. I denne henseende fører begrebet »virksomhed« og herigennem begrebet »økonomisk enhed« ipso jure til et solidarisk ansvar mellem de enheder, der udgør den økonomiske enhed på det tidspunkt, hvor overtrædelsen begås (dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 58 I tredje række følger det af Domstolens praksis, at juridisk særskilte personer, som er organiseret i form af en koncern, udgør en og samme virksomhed, hvis de ikke selvstændigt bestemmer deres adfærd på det pågældende marked, men de navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser, der forener dem med et moderselskab, i denne henseende er underlagt virkningerne af denne ledelsesmæssige enheds faktiske udøvelse af en bestemmende indflydelse (dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 108 og den deri nævnte retspraksis).
- 59 I denne henseende bemærkes, at der i det konkrete tilfælde, hvor et moderselskab direkte eller indirekte ejer hele eller næsten hele kapitalen i sit datterselskab, som har begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, består en afkræftelig formodning for, at det nævnte moderselskab faktisk

udøver en bestemmende indflydelse på sit datterselskabs adfærd (dom af 26.10.2017, Global Steel Wire m.fl. mod Kommissionen, C-457/16 P og C-459/16 P – C-461/16 P, EU:C:2017:819, præmis 84 og den deri nævnte retspraksis).

- 60 Det er nemlig ikke besiddelsen af hele eller næsten hele kapitalen i datterselskabet, der danner grundlag for formodningen om faktisk udøvelse af en bestemmende indflydelse, men graden af moderselskabets kontrol over datterselskabet, som denne besiddelse indebærer (dom af 27.1.2021, The Goldman Sachs Group mod Kommissionen, C-595/18 P, EU:C:2021:73, præmis 35).
- 61 Selv om et selskabs besiddelse af næsten hele selskabskapitalen i et andet selskab udgør et meget stærkt indicium for, at selskabet besidder en sådan kontrol, gør den det imidlertid ikke muligt med sikkerhed at udelukke, at en eller flere andre personer hver især eller i fællesskab kan have beslutningskompetence, bl.a. fordi ejerskabet til selskabskapitalen kan være blevet adskilt fra stemmerettighederne (dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 110).
- 62 For at et moderselskab med sit datterselskab udgør en og samme virksomhed skal moderselskabet udøve en kontrol over sit datterselskabs adfærd, hvilket kan påvises ved at fastslå, enten at moderselskabet er i stand til at udøve en bestemmende indflydelse på datterselskabets adfærd, og at det endvidere faktisk har udøvet en sådan indflydelse, eller at dette datterselskab ikke selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, men at det i det væsentlige følger de instrukser, som det modtager fra moderselskabet, navnlig henset til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to retlige enheder (dom af 12.5.2022, Servizio Elettrico Nazionale m.fl., C-377/20, EU:C:2022:379, præmis 111).
- 63 Domstolen har endvidere fastslået, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at i tilfælde, hvor der er anlagt søgsmål med påstand om, at et moderselskab og dets datterselskab solidarisk skal tilpligtes at betale erstatning for den skade, der er lidt, som følge af at dette datterselskab har begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, er denne bestemmelse ikke til hinder for, at retten i den retskreds, hvor moderselskabet har hjemsted, og ved hvilken dette søgsmål er anlagt, med henblik på at fastslå sin internationale kompetence baserer sig på formodningen om, at når et moderselskab direkte eller indirekte ejer hele eller næsten hele kapitalen i et datterselskab, der har begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, udøver det en bestemmende indflydelse på dette datterselskab, forudsat at de sagsøgte ikke er afskåret fra at støtte sig på kvalificerede holdepunkter, som enten tyder på, at dette moderselskab ikke direkte eller indirekte ejede hele eller næsten hele kapitalen i sit datterselskab, eller at formodningen af andre grunde skal afkræftes (dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 47).
- 64 I fjerde række fremgår det af Domstolens praksis, at det for så vidt angår et datterselskabs ansvar for en overtrædelse af artikel 101, stk. 1, TEUF, der er fastslået hos et moderselskab, står offeret for denne overtrædelse frit for at søge at drage et datterselskab til dette moderselskab til ansvar frem for moderselskabet. Dette datterselskab kan imidlertid kun holdes ansvarlig, hvis offeret enten ved at støtte sig på en afgørelse, som Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed forinden har truffet, eller på enhver anden måde, godtgør for det første, at dette datterselskab på tidspunktet for overtrædelserne ikke selvstændigt bestemte sin adfærd på markedet, men i det væsentlige fulgte moderselskabets instrukser, under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser, der knytter disse to enheder sammen, således at de udgør samme økonomiske enhed og dermed en og samme virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF, som

udviser den ulovlige adfærd, og for det andet, at der bestod en konkret forbindelse mellem dette datterselskabs økonomiske aktivitet og genstanden for den overtrædelse, som moderselskabet er holdt ansvarlig for (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 51).

- 65 Det skal tilføjes, at begrebet »virksomhed« som omhandlet i artikel 101 TEUF er et funktionelt begreb, idet den økonomiske enhed, som udgør virksomheden, skal identificeres på grundlag af den omhandlede ulovlige adfærd. Omstruktureringer, overdragelser eller andre retlige eller organisatoriske ændringer, der er sket efterfølgende, er i denne henseende uden relevans (jf. i denne retning dom af 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions m.fl., C-724/17, EU:C:2019:204, præmis 46, og af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 46).
- 66 Et moderselskab kan således, alt efter hvilken økonomisk aktivitet der er tale om, selv være en del af flere økonomiske enheder, og de forskellige kombinationer af dets datterselskaber tilhører alle den samme selskabskoncern. Hvis dette ikke var tilfældet, ville et datterselskab, der henhører under en sådan koncern, risikere at blive holdt ansvarlig for overtrædelser begået inden for rammerne af økonomiske aktiviteter, der ikke havde nogen forbindelse med dets egen virksomhed, og hvori det på ingen måde var involveret, heller ikke indirekte (dom af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 47).
- 67 Selv om Domstolen har fastslået, at de enheder, der er forpligtet til at erstatte den skade, der er forårsaget af et kartel eller en praksis, der er forbudt i henhold til artikel 101 TEUF, er virksomheder, der som omhandlet i denne bestemmelse har deltaget i dette kartel eller denne praksis, kan den mulighed, som offeret for en konkurrencebegrænsende praksis har for inden for rammerne af et erstatningssøgsmål at holde et datterselskab ansvarligt frem for moderselskabet, ikke i denne henseende automatisk gøres gældende over for et hvilket som helst datterselskab af moderselskabet (jf. i denne retning dom af 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions m.fl., C-724/17, EU:C:2019:204, præmis 32, og af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 46).
- 68 Med henblik på at fastslå, at der foreligger en økonomisk enhed mellem et moderselskab og et af dets datterselskaber, påhviler det således sagsøgeren i henhold til den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 64, at godtgøre, at der ikke blot foreligger økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser, der knytter disse selskaber sammen, men også består en konkret forbindelse mellem dette datterselskabs økonomiske aktivitet og genstanden for den overtrædelse, som moderselskabet er blevet holdt ansvarlig for.
- 69 Som generaladvokaten har anført i punkt 74 i forslaget til afgørelse, er dette bl.a. tilfældet, enten når den konkurrencebegrænsende aftale, som moderselskabet eller modermoderselskabet har indgået, vedrører de samme produkter som dem, der markedsføres af datterselskabet eller datterdatterselskabet, eller når datterselskabet eller datterdatterselskabet varetager fremstilling, salg, levering eller distribution af de kartelomfattede produkter samt levering af de kartelomfattede tjenesteydelser.
- 70 Når den ulovlige adfærd ikke er blevet fastslået i en afgørelse truffet af Kommissionen eller af en national konkurrencemyndighed i henhold til artikel 101 TEUF, har datterselskabet til et moderselskab, som foreholdes en overtrædelse, ret til at bestride såvel den omstændighed, at det tilhører den samme virksomhed som moderselskabet, som selve eksistensen af den angivelige overtrædelse (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 60).

- 71 Den omstændighed, at den ankersagsøgte har bopæl i den medlemsstat, hvor den nationale konkurrencemyndighed har fastslået en overtrædelse af det EU-retlige kartelforbud på det nationale marked, er i sig selv uden betydning for, om det søgsmål, der er anlagt mod denne sagsøgte, og de søgsmål, der er anlagt mod de øvrige sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012.
- 72 Som generaladvokaten har anført i punkt 75 i forslaget til afgørelse, vedrører de andre omstændigheder, som den forelæggende ret har henvist til, bl.a. de berørte selskabers udpegelse som »karteldeltagere« i Kommissionens eller en national konkurrencemyndigheds afgørelse, desuden ikke kriteriet om, at der skal være en snæver forbindelse mellem kravene som sådanne, men er udelukkende relevante for det faktiske bevis for, at der foreligger en sådan snæver forbindelse.
- 73 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de første spørgsmål, litra a), besvares med, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at på den ene side et søgsmål, som er anlagt mod en ankersagsøgt, der ikke er blevet holdt ansvarlig for en overtrædelse af artikel 101 TEUF og EØS-aftalens artikel 53, som Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, og på den anden side søgsmål anlagt mod selskaber, med hensyn til hvilke der foreligger tungtvejende indicier for, at de tilhører virksomheder som omhandlet i EU-konkurrenceretten, som denne overtrædelse er blevet tilregnet, kan være »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse.

De første spørgsmål, litra b)

- 74 Med det første spørgsmål, litra b), i sag C-672/23 og sag C-673/23, der er affattet enslydende, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at der med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, som et selvstændigt kriterium skal tages hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt det var forudsigeligt for den medsagsøgte at blive sagsøgt ved værnetinget for den ankersagsøgte.
- 75 I denne henseende bemærkes, at ordlyden af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 ikke gør forudsigeligheden af, at den medsagsøgte kan sagsøges ved retten for den ankersagsøgte, til et selvstændigt kompetencekriterium. Denne bestemmelse begrænser sig til at gøre dens anvendelse betinget af, at kravene er »så snævert forbundne«, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig.
- 76 Det fremgår imidlertid af 15. og 16. betragtning til forordning nr. 1215/2012, at forudsigeligheden af retternes kompetence udgør et af kompetencereglernes formål, idet den både skal gøre det let for en sagsøger at finde den ret, for hvilken sagen kan indbringes, og gøre det muligt for sagsøgte på rimelig vis at forudse, ved hvilken ret vedkommende kan sagsøges.
- 77 Den forudsigelighed, der således søges opnået, forfølger formålet om retssikkerhed, som består i at styrke den retslige beskyttelse af personer bosat i Unionen (jf. i denne retning dom af 29.7.2024, FTI Touristik (Grænseoverskridende element), C-774/22, EU:C:2024:646, præmis 33).

- 78 Det fremgår ligeledes af Domstolens praksis, at kravet om forudsigelighed ikke udgør et selvstændigt kriterium i tillæg til de betingelser, der er fastsat i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012. Dette krav er opfyldt, såfremt de sagsøgte kunne forudse, at de risikerede at blive sagsøgt i en medlemsstat, hvor mindst én af dem har bopæl (jf. i denne retning dom af 1.12.2011, Painer, C-145/10, EU:C:2011:798, præmis 81 og den deri nævnte retspraksis).
- 79 Retssikkerhedsprincippet kræver navnlig, at de specielle kompetenceregler fortolkes således, at en normalt velunderrettet person med rimelighed kan forudse, ved hvilken ret ud over retten i den stat, hvor vedkommende har bopæl, den pågældende kan blive sagsøgt (dom af 13.7.2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).
- 80 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 81-84 i forslaget til afgørelse, udgør forudsigelighed et generelt princip, der regulerer kompetencereglerne, og som konkretiseres ved de kriterier, der skal tages hensyn til ved vurderingen af, om der foreligger en snæver forbindelse som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012. De begreber, der anvendes i denne forordning, kan derfor ikke fortolkes på en måde, der tilsidesætter dette princip. Dette princip er navnlig overholdt, når det i almindelighed kan forudses af en sagsøgt, at der er tale om situationer, der er »så snævert forbundne«. Det er i denne henseende tilstrækkeligt, at en velunderrettet og påpasselig sagsøgt kan forudse, ved hvilken ret ud over retten i den stat, hvor den pågældende har bopæl, vedkommende kan blive sagsøgt. Hvad nærmere bestemt angår erstatningssøgsmål på grundlag af konkurrenceretten er dette tilfældet, når en sagsøgt som del af en virksomhed har deltaget i en samlet overtrædelse af artikel 101 TEUF. Med denne deltagelse må den sagsøgte anses for at have skabt en snæver forbindelse til de øvrige deltagere og for med rimelighed at kunne forudse, at den pågældende kan sagsøges ved retten på det sted, hvor et andet medlem af denne virksomhed har sit hjemsted.
- 81 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de første spørgsmål, litra b), besvares med, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, udgør den medsagsøgtes mulighed for at kunne forudsige, at den pågældende kan sagsøges ved værnetinget for den ankersagsøgte, ikke et selvstændigt kriterium, men skal tages i betragtning som et generelt princip ved anvendelsen af den specielle kompetenceregulering, der er fastsat i den nævnte bestemmelse.

Det andet spørgsmål i sag C-672/23 og sag C-673/23 samt det tredje spørgsmål, litra a)-c), i sag C-672/23 og det tredje spørgsmål i sag C-673/23

- 82 Med det andet spørgsmål i sag C-672/23 og sag C-673/23 samt det tredje spørgsmål, litra a)-c), i sag C-672/23 og det tredje spørgsmål i sag C-673/23 ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, i hvilket omfang der med henblik på anvendelsen af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal tages hensyn til visse forhold vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt der skal gives medhold i søgsmålene i hovedsagerne. Den forelæggende ret ønsker navnlig oplyst, om der skal tages hensyn til sandsynligheden for at få medhold i det søgsmål, der er rettet mod den ankersagsøgte, navnlig når der med dette krav er nedlagt påstand om erstatning for den skade, der er lidt uden for EØS, og om anvendelsen af den formodning om moderselskabernes bestemmende indflydelse, der er anerkendt i konkurrenceretten, samt den omstændighed, at et mellemliggende holdingselskab, der blot ejer og forvalter kapitalandele, opfylder kriteriet om, at der skal være en konkret forbindelse mellem dets økonomiske aktivitet og genstanden for den overtrædelse, som moderselskabet er blevet holdt ansvarlig for, i denne henseende kan lægges til grund som indicier.

- 83 Da den forelæggende ret skal tage stilling til et spørgsmål om international kompetence som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, er de spørgsmål, der er nævnt i nærværende doms foregående præmis, kun relevante for løsningen af disse tvister, for så vidt som de vedrører fastlæggelsen af denne kompetence. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen i lyset af den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 39, at omformulere de spørgsmål, som den er blevet forelagt.
- 84 Under disse omstændigheder skal det lægges til grund, at den forelæggende ret med det andet spørgsmål i sag C-672/23 og sag C-673/23 samt det tredje spørgsmål, litra a)-c), i sag C-672/23 og det tredje spørgsmål i sag C-673/23, som skal behandles samlet, nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at der med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, skal tages hensyn til sandsynligheden for, at der vil blive givet medhold i det krav, der er rettet mod den ankersagsøgte, navnlig når der med dette krav er nedlagt påstand om erstatning for skade, der er lidt uden for EØS, som et indicium, der godtgør, at sagsøgeren ikke kunstigt har skabt betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse.
- 85 I første række bemærkes, at ved vurderingen af spørgsmålet om international kompetence skal den ret, ved hvilken sagen er anlagt, hverken undersøge, om søgsmålet kan antages til realitetsbehandling, eller om der er grundlag herfor, men alene identificere tilknytningsmomenterne til den stat, hvor retten er beliggende, som kan udgøre grundlaget for dens kompetence i medfør af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 (dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 41).
- 86 Hensynet til retssikkerheden kræver nemlig, at den ret, som har fået en sag forelagt, kan tage stilling til, om den har kompetence, uden at skulle undersøge sagens realitet (jf. i denne retning dom af 28.1.2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, præmis 61, og af 29.7.2024, FTI Touristik (Grænseoverskridende element), C-774/22, EU:C:2024:646, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).
- 87 I anden række bemærkes, at Domstolen imidlertid har fastslået, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 ikke kan fortolkes således, at den kan gøre det muligt for en sagsøger at anlægge sag mod flere sagsøgte alene med det formål at unddrage en af disse sagsøgte værnetinget i vedkommendes bopælsstat og dermed omgå kompetencereglen fastsat i denne bestemmelse ved kunstigt at skabe eller opretholde betingelserne for anvendelse af den nævnte bestemmelse (dom af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis).
- 88 I denne henseende har Domstolen fastslået, at tilfældet med omgåelse af kompetencereglerne er udelukket, når der på tidspunktet for sagsanlægget består en snæver forbindelse mellem kravene mod hver af de sagsøgte, således at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig (jf. analogt dom af 11.10.2007, Freeport, C-98/06, EU:C:2007:595, præmis 52 og 54, dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 28, og af 7.9.2023, Beverage City Polska, C-832/21, EU:C:2023:635, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 89 Heraf følger, at når der er tale om konnekse krav som omhandlet i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, der er indbragt for den samme ret, kan denne ret alene fastslå en omgåelse eller et misbrug af denne kompetenceregel, hvis der foreligger kvalificerede holdepunkter, der gør det

muligt at fastslå, at sagsøgeren kunstigt har skabt eller søgt at opretholde betingelserne for anvendelse af den nævnte bestemmelse (jf. analogt dom af 21.5.2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, præmis 29).

- 90 Med henblik herpå er det ikke tilstrækkeligt, at søgsmålet anlagt mod den ankersagsøgte synes at savne grundlag. Søgsmålet skal på tidspunktet for anlæggelsen heraf fremstå åbenbart ugrundet eller kunstigt eller helt uden reel interesse for sagsøgeren (jf. i denne retning dom af 13.7.2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, præmis 31 og 32).
- 91 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 39 i forslaget til afgørelse, kan den åbenbart grundløse karakter af søgsmålet anlagt mod den ankersagsøgte udgøre et indicium for, at sagsøgeren kunstigt har skabt betingelserne for anvendelse af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012.
- 92 Hvad i tredje række angår spørgsmålet om, hvorvidt sandsynligheden for, at der gives medhold i kravet mod den ankersagsøgte, kan tages i betragtning som indicium ved vurderingen af, om sagsøgeren har haft til hensigt at omgå kompetencereglen i artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, bemærkes for det første, at det følger af artikel 1, stk. 1, artikel 2, nr. 6), og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2014/104, at enhver fysisk eller juridisk person, som har lidt skade på grund af en overtrædelse af konkurrenceretten som omhandlet i artikel 101 TEUF, skal kunne kræve og opnå fuld erstatning for denne skade, når der er årsagsforbindelse mellem den nævnte skade og et kartel eller en praksis, der er forbudt i henhold til artikel 101 TEUF (jf. bl.a. dom af 12.12.2019, Otis Gesellschaft m.fl., C-435/18, EU:C:2019:1069, præmis 22, 23 og 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 93 Når et kartel er blevet gennemført på det indre marked, er Unionens kompetence til at anvende sine konkurrenceregler på en sådan adfærd omfattet af territorialprincippet, der er almindeligt anerkendt i folkeretten (jf. i denne retning dom af 27.9.1988, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mod Kommissionen, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 og 125/85 – 129/85, EU:C:1988:447, præmis 17 og 18).
- 94 I denne henseende er en effektiv anvendelse af EU-konkurrenceretten på hele det indre marked, således som det fremgår af første betragtning til direktiv 2014/104, nødvendig for at sikre, at konkurrencen inden for det dette marked ikke fordrøjes. Erstatningssøgsmål for de nationale retsinstanser kan således yde et væsentligt bidrag til opretholdelsen af en effektiv konkurrence inden for Unionen (dom af 14.6.2011, Pfeiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 95 Det er uden betydning, at den skade, der kræves erstattet, er opstået uden for Unionens område, for så vidt som den har en årsagsforbindelse med den påtalte konkurrencebegrænsende adfærd.
- 96 Den omstændighed, at den skade, der påberåbes til støtte for et søgsmål om erstatning for skade forårsaget af et kartel, som er anlagt ved en ret i en medlemsstat, er opstået uden for EØS, gør det følgelig ikke i sig selv muligt at anse dette søgsmål for åbenbart ugrundet på tidspunktet for efterprøvelsen af den internationale kompetence for den ret, ved hvilken sagen er anlagt.
- 97 For det andet bemærkes, at hvad angår anvendelsen af formodningen for, at et moderselskab udøver en bestemmende indflydelse på sit datterselskabs økonomiske aktivitet, fremgår det af Domstolens praksis, at begrebet »virksomhed« som omhandlet i EU-konkurrencereglerne ikke

kan have en forskellig rækkevidde, alt efter om der er tale om pålæggelse af bøder eller anlæggelse af erstatningssøgsmål for overtrædelse af disse regler (jf. i denne retning dom af 14.3.2019, Skanska Industrial Solutions m.fl., C-724/17, EU:C:2019:204, præmis 47).

- 98 De offentlige myndigheders gennemførelse af EU-konkurrencereglerne (public enforcement) på den ene side og erstatningssøgsmål for overtrædelse af disse regler (private enforcement) på den anden side er en del af en enkelt ordning for gennemførelse af de nævnte regler, der har til formål at sanktionere virksomhedernes konkurrencebegrænsende adfærd og at afholde dem fra at udvise en sådan adfærd (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, præmis 37).
- 99 Det fremgår desuden af fast retspraksis, at formodningen om moderselskabets bestemmende indflydelse og ansvar, der er udviklet i forbindelse med anfægtelse af afgørelser fra Kommissionen vedtaget på grundlag af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, også kan finde anvendelse i tilfældet med et søgsmål anlagt af en fysisk eller juridisk person, som gør gældende at have lidt et tab som følge af et selskabs deltagelse i en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, mod et andet selskab, som ejer hele eller næsten hele kapitalen i det førstnævnte selskab (jf. i denne retning dom af 13.2.2025, Athenian Brewery og Heineken, C-393/23, EU:C:2025:85, præmis 39).
- 100 Heraf følger, at den afkræftelige formodning om, at et moderselskab, der direkte eller indirekte ejer hele eller næsten hele kapitalen i sit datterselskab, udøver en bestemmende indflydelse på datterselskabet, kan anvendes i erstatningssøgsmål for overtrædelse af EU-konkurrencereglerne. Med henblik på alene efterprøvelsen af den internationale kompetence i henhold til artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 er det tilstrækkeligt, at den nationale ret fastslår, at det på tidspunktet for anlæggelsen af det pågældende søgsmål ikke er udelukket, at de pågældende sagsøgte er en del af den samme virksomhed som omhandlet i konkurrenceretten.
- 101 Hvad for det tredje angår spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en konkret forbindelse mellem et mellemliggende holdingselskabs økonomiske aktivitet, som er begrænset til forvaltningen og besiddelsen af kapitalandele, og formålet med den overtrædelse, der er begået af et modermoderselskab, bemærkes, således som generaladvokaten har anført i punkt 62 i forslaget til afgørelse, at et sådant holdingselskab isoleret set kun ejer og forvalter aktier og ikke som sådan griber ind på markedet.
- 102 Den blotte omstændighed, at den person, som datterselskabets adfærd tilregnes, har form af et holdingselskab, er imidlertid ikke til hinder for en sådan tilregnelse (jf. i denne retning dom af 11.7.2013, Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, præmis 43, og af 18.7.2013, Schindler Holding m.fl. mod Kommissionen C-501/11 P, EU:C:2013:522, præmis 101-116).
- 103 Som det fremgår af nærværende doms præmis 57-63, kan et datterselskabs økonomiske aktivitet tilregnes et mellemliggende holdingselskab, når datterselskabet på trods af sin status som selvstændig juridisk person ikke selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger de retningslinjer, som dets moderselskab har fastlagt. Dette er navnlig tilfældet, når et datterselskab til det mellemliggende holdingselskab, som sidstnævnte udøver en bestemmende indflydelse på, udøver en økonomisk aktivitet, der har en konkret forbindelse med genstanden for modermoderselskabets overtrædelse.

- 104 Henset til det ovenstående skal det andet spørgsmål i sag C-672/23 og sag C-673/23 samt det tredje spørgsmål, litra a)-c), i sag C-672/23 og det tredje spørgsmål i sag C-673/23, besvares med, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at der med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, ikke skal tages hensyn til sandsynligheden for, at der vil blive givet medhold i det krav, der er rettet mod den ankersagsøgte. Der kan imidlertid tages hensyn hertil som et indicium for, at sagsøgeren ikke kunstigt har skabt betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse. Det forhold, at den skade, der i forbindelse med et kartelretligt erstatningssøgsmål gøres gældende for en ret i en medlemsstat, er opstået uden for EØS, medfører ikke i sig selv, at søgsmålet ved prøvelsen af denne rets internationale kompetence skal kvalificeres som åbenbart ugrundet.

De fjerde spørgsmål, litra b)

- 105 Med det fjerde spørgsmål, litra b), i sag C-672/23 og sag C-673/23, der er affattet enslydende, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at den fastlægger såvel den internationale kompetence som den stedlige kompetence for den ret i en medlemsstat, i hvis retskreds den ankersagsøgte har bopæl.
- 106 Det fremgår af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, at »[e]n person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan endvidere sagsøges, såfremt der er flere sagsøgte, ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, forudsat at kravene er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige retsafgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig«. Denne bestemmelse omhandler således retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, således som denne er fastlagt i lovgivningen i den pågældende medlemsstat.
- 107 Domstolen har fastslået, at henvisningen til »retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl«, dels skal forstås således, at den udpeger den medlemsstat, hvis retter er kompetente, dels således, at såvel den internationale som den stedlige kompetence direkte og umiddelbart tillægges retten på det sted, hvor skaden er indtrådt (jf. i denne retning dom af 3.5.2007, Color Drack, C-386/05, EU:C:2007:262, præmis 30, af 15.7.2021, Volvo m.fl., C-30/20, EU:C:2021:604, præmis 33, af 30.6.2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, præmis 37, 38 og 42, og af 29.7.2024, FTI Touristik (Grænseoverskridende element), C-774/22, EU:C:2024:646, præmis 42).
- 108 Når forordning nr. 1215/2012 derimod henviser til »retterne i en medlemsstat«, bl.a. i artikel 4, stk. 1, artikel 7, nr. 6), eller artikel 11, nr. 1), litra a), i forordning nr. 1215/2012, vedrører dette udtryk kun den internationale kompetence for retterne i denne medlemsstat (jf. i denne retning dom af 30.6.2022, Allianz Elementar Versicherung, C-652/20, EU:C:2022:514, præmis 37, 38 og 42, og af 29.7.2024, FTI Touristik (Grænseoverskridende element), C-774/22, EU:C:2024:646, præmis 42).
- 109 Hvad angår spørgsmålet om, hvilken ret i den således identificerede medlemsstat der har kompetence, fremgår det af selve ordlyden af artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, således som denne fortolkes i retspraksis, at denne bestemmelse direkte og umiddelbart giver såvel den internationale som den stedlige kompetence til retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl.

- 110 Som generaladvokaten har anført i punkt 92 i forslaget til afgørelse, finder denne fortolkning støtte i rapporten om konventionen af 27. september 1968, udarbejdet af P. Jenard (EFT 1979, C 59, s. 44), hvoraf det for så vidt angår denne konventions artikel 6, nr. 1), som svarer til artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012, fremgår, at den kompetenceregulering, som den fastsætter, skal forstås således, at den som kompetent ret udpeger retten på det sted, hvor en af de sagsøgte har bopæl.
- 111 En sådan fortolkning er ligeledes i overensstemmelse med hensynet til en god retspleje, for så vidt som den både muliggør en effektiv processuel styring af tvisten, forvaltning og vurdering af bevismateriale ved én enkelt ret, og forebyggelse af risikoen for divergerende afgørelser (jf. i denne retning dom af 2.12.2025, Stichting Right to Consumer Justice og Stichting App Stores Claims, C-34/24, EU:C:2025:936, præmis 73).
- 112 Det bemærkes, at henset til konkurrenceretlige sagers særlige karakter og nærmere bestemt til den omstændighed, at anlæggelse af erstatningssøgsmål for en overtrædelse af konkurrenceretten principielt kræver en kompleks faktisk og økonomisk analyse, kan sammenlægning af individuelle krav både gøre det lettere for de skadelidte at udøve retten til erstatning og gøre det lettere for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, at løse dens opgave. I sammenhæng med artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 kan den tekniske kompleksitet ved de regler, der finder anvendelse på erstatningssøgsmål for overtrædelser af de konkurrenceretlige bestemmelser, således tale for en kompetencekoncentration (jf. i denne retning dom af 2.12.2025, Stichting Right to Consumer Justice og Stichting App Stores Claims, C-34/24, EU:C:2025:936, præmis 74 og den deri nævnte retspraksis).
- 113 Henset til det ovenstående skal de fjerde spørgsmål, litra b), besvares med, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at den fastlægger såvel den internationale kompetence som den stedlige kompetence for den ret i en medlemsstat, i hvis retskreds den ankersagsøgte har bopæl.

De fjerde spørgsmål, litra c)

- 114 Med de fjerde spørgsmål, litra c), ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at en ret i en medlemsstat, ved hvilken der oprindeligt er anlagt sag på grundlag af denne bestemmelse, men som anser sig for at savne stedlig kompetence til at påkende sagen mod den ankersagsøgte, erklærer sig inkompetent til fordel for en anden ret i samme medlemsstat, der i henhold til national ret er udpeget som stedligt kompetent.
- 115 Den forelæggende ret har i denne henseende præciseret, at det næppe er sandsynligt, at Draka Holding og Smurfit Kappa International er de ankersagsøgte i de sager, der verserer for den. Ifølge den forelæggende ret tilkommer denne egenskab andre sagsøgte, der har hjemsted i Nederlandene, men som befinder sig uden for retskredsen for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam).
- 116 I denne henseende bemærkes, at forordning nr. 1215/2012 har til formål inden for samarbejdet på det civil- og handelsretlige område at styrke den forenklede og effektive ordning for lovvalgsregler og anerkendelsen og fuldbyrdelsen af retsafgørelser, for at lette det retlige samarbejde med henblik på at bidrage til at gennemføre Unionens erklærede mål om at blive et område med frihed,

sikkerhed og retfærdighed på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne (dom af 6.10.2021, TOTO og Vianini Lavori, C-581/20, EU:C:2021:808, præmis 67).

- 117 Det fremgår ikke af nogen af denne forordnings bestemmelser, at den er til hinder for, at en ret i en medlemsstat erklærer sig inkompetent til fordel for en anden ret i samme medlemsstat.
- 118 Den nævnte forordning har ikke til formål at gøre medlemsstaternes nationale processuelle regler ensartede, men at fordele retternes kompetence for løsningen af tvister inden for det civil- og handelsretlige område i forholdet mellem medlemsstaterne (jf. i denne retning dom af 6.10.2021, TOTO og Vianini Lavori, C-581/20, EU:T:2021:808, præmis 68).
- 119 Det fremgår i øvrigt af fast retspraksis, at der med hensyn til de processuelle regler skal henvises til de nationale processuelle regler, der er gældende for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, idet der dog ikke ved anvendelsen af disse regler må gøres indgreb i den effektive virkning af forordning nr. 1215/2012 (jf. i denne retning dom af 7.3.1995, Shevill m.fl., C-68/93, EU:C:1995:61, præmis 36).
- 120 Som generaladvokaten har anført i punkt 97 i forslaget til afgørelse, følger det heraf, at en ret, der anser sig for at savne kompetence i henhold til de nationale regler om intern stedlig kompetence, i medfør af disse regler kan erklære sig inkompetent til fordel for den ret, som den anser for at have kompetence, for så vidt som denne erklæring om inkompetence ikke bringer den effektive anvendelse af forordning nr. 1215/2012 i fare, navnlig for så vidt angår den specielle kompetenceregulering, der er fastsat i forordningens artikel 8, nr. 1).
- 121 Henset til det ovenstående skal de fjerde spørgsmål, litra c), besvares med, at artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for, at en ret i en medlemsstat, ved hvilken der oprindeligt er anlagt sag på grundlag af denne bestemmelse, men som anser sig for at savne stedlig kompetence til at påkende sagen mod den ankersagsøgte, erklærer sig inkompetent til fordel for en anden ret i samme medlemsstat, der har kompetence til at påkende den, såfremt denne erklæring om inkompetence sker i overensstemmelse med de nationale processuelle regler og ikke bringer denne forordnings effektive virkning i fare.

De fjerde spørgsmål, litra a)

- 122 Med det fjerde spørgsmål, litra a), i sag C-672/23 og sag C-673/23, der er affattet enslydende, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at flere sagsøgte med hjemsted i samme medlemsstat, samlet set kan anses for at udgøre den ankersagsøgte med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse.
- 123 I denne henseende bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at begrundelsen for en anmodning om en præjudiciel afgørelse ikke er, at der skal afgives responsa vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål, men at der skal foreligge et behov med henblik på selve afgørelsen af en retstvist, der vedrører EU-retten (dom af 3.10.2019, A m.fl., C-70/18, EU:C:2019:823, præmis 73).
- 124 Den stedlige kompetence for rechtbank Amsterdam (retten i første instans i Amsterdam) i hovedsagerne er imidlertid ikke underlagt besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt flere sagsøgte med hjemsted i samme medlemsstat, samlet set kan anses for ankersagsøgte som omhandlet i

artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012. Besvarelsen af de fjerde spørgsmål, litra a), kan således ikke på nogen måde påvirke udfaldet af tvisterne i hovedsagerne og må derfor anses for åbenbart irrelevant for afgørelsen heraf.

125 Det er følgelig ufornuddent at besvare de fjerde spørgsmål, litra a).

Sagsomkostninger

126 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 8, nr. 1), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at på den ene side et søgsmål, som er anlagt mod en sagsøgt, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, der ikke er blevet holdt ansvarlig for en overtrædelse af artikel 101 TEUF og artikel 53 i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde af 2. maj 1992, som Europa-Kommissionen eller en national konkurrencemyndighed har fastslået, og på den anden side søgsmål anlagt mod selskaber, med hensyn til hvilke der foreligger tungtvejende indicier for, at de tilhører virksomheder som omhandlet i EU-konkurrenceretten, som denne overtrædelse er blevet tilregnet, kan være »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse.
- 2) Artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, udgør den medsagsøgtes mulighed for at kunne forudsige, at den pågældende kan sagsøges ved værnetinget for den sagsøgte, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, ikke et selvstændigt kriterium, men skal tages i betragtning som et generelt princip ved anvendelsen af den specielle kompetenceregulering, der er fastsat i den nævnte bestemmelse.
- 3) Artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at der med henblik på at vurdere, om de krav, der er rettet mod flere sagsøgte, er »så snævert forbundne« som omhandlet i denne bestemmelse, ikke skal tages hensyn til sandsynligheden for, at der vil blive givet medhold i det krav, der er rettet mod den sagsøgte, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt. Der kan imidlertid tages hensyn hertil som et indicium for, at sagsøgeren ikke kunstigt har skabt betingelserne for anvendelse af denne bestemmelse. Det forhold, at den skade, der i forbindelse med et kartelretligt erstatningssøgsmål gøres gældende for en ret i en medlemsstat, er opstået uden for EØS, medfører ikke i sig selv, at søgsmålet ved prøvelsen af denne rets internationale kompetence skal kvalificeres som åbenbart ugrundet.

- 4) Artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at den fastlægger såvel den internationale kompetence som den stedlige kompetence for den ret i en medlemsstat, i hvis retskreds den sagsøgte, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, har bopæl.
- 5) Artikel 8, nr. 1), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for, at en ret i en medlemsstat, ved hvilken der oprindeligt er anlagt sag på grundlag af denne bestemmelse, men som anser sig for at savne stedlig kompetence til at påkende sagen mod den sagsøgte, der tjener som forankring med henblik på at fastslå kompetencen for den ret, ved hvilken sagen er anlagt, erklærer sig inkompetent til fordel for en anden ret i samme medlemsstat, der har kompetence til at påkende den, såfremt denne erklæring om inkompetence sker i overensstemmelse med de nationale processuelle regler og ikke bringer denne forordnings effektive virkning i fare.

Underskrifter